

V torek, četrtak in soboto
 (sajha in velja v Mari-
 boru brez pošiljanja na
 doma za vse leto 5 gl. — k.
 za pol leta 4 „ — „
 za četrt leta 3 „ — „
Po pošti:
 Za vse leto 10 gl. — k.
 za pol leta 5 „ — „
 za četrt leta 3 „ — „
 Vredništvo in opravnništvo
 je na stolnem trgu (Doma-
 plat) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:
 Za navadno dvestopno-
 vrsto se plačuje
 6 kr., če se tiska ikkrat
 5 kr., če se tiska škrat
 4 kr., če se tiska škrat,
 večje pisaneke se plaču-
 jejo po prostoru.
 Za vsak tisek je plačat-
 kolek (štampolj) za 30 k.
 Rokopisi se ne vračajo,
 dopisi naj se blagovoljno
 frankujejo.

Pruska zastava v Celji.

Med mnogimi zastavami, ki so 8. t. m. vihrale v Celji je bila tudi zastava pruska. To je za nas Slovence pomembna polna. Kajti ta zastava ni bila samo prosta cunjica, katero je lepa roka ktere nemškutarice sešila in na kol navezala, temuč v tej pruski zastavi mi Slovenci vidimo tisto idejo, proti kateri se je v zadnjem času slovenski narod začel vzdigati, katero pobitjano, in s katero ni nobeno spravo do zadnjega diha in zadnjega narodnjaka — idejo naše narodne smrti in potopa v germanskem morji. Ta prusovska zastava, denes krvavo znamenje pangermanizma, znamenje gesla „deutsch bis zur Adria“, je mrtvaška glava, ktera se nam Slovincem kaže z žarečim napisom: „memento mori!“ Ta pruska zastava na slovenski, na avstrijski zemlji tako demonstrativno razpeta je črna krokar, ki plava nad glavo slovenskega naroda in Avstrije, predrzo čakajoč, kedaj pade Slovincem brezno germanizma, kedaj se Avstrija razsuje pruskemu žrelu za ljubo!

Da je poslednji namen naših nasprotnikov nemške in renegatovske krvi, ali, da je konsekvencija njih delovanja med našim narodom (ako bi se jim posrečilo) le ta: ka nas hoté počasi nemčiti in naposled kot most do Adrije prihodnji zedinjeni Nemčiji pripeti: — to nam je jasno in povdarjali smo že večkrat. A oni sami nam niso imeli navado tega povedati. Še le možje, ki so v Celji pod senco pruske zastave kakor lisica gosém Slovincem pridigovali, da se ne smejo zediniti, ker bi kot narod potem močnejši bili, ki so pod senco pruske zastave peli „das deutsche lied“, — le-ti so to javno pokazali. In da bi pač vsak vedel, kam pes tace molči, beremo v dunajskem „Osten-u“ dopis iz Celja, ki pravi, kako celjanski nemškutarji zdaj, podobni malim dečakom, okoli glasno šeptajo kar so menda zvedeli 8. avgusta. „Slovenski narod more nagle smrti od pruske roke umreti“ in pa „Pravi Nemec mora biti Prus“ to sta bajé dva glasa, ki sta zdaj v Celji navadna. In tako je prav, mi smo nasprotnikom hvaležni, ako so odkriti, ako ne nosijo larve.

Burja tisočerih let je hrumela črez nas; naš narod ste razkosali, njegovo število ste zmanjšali, a pomemčili vsega niste. In tudi pod prusko zastavo ga ne boste, zamujeno je. Česar niste storili ko vas je absolutizem podpiral, ko ste še prosto pot imeli, ker narodne ideje in zavednosti slovenske med nami še ni bilo, ne boste nam pomemčili tudi v tem veku ne in za prihodnje se orožimo. Tega ne pozabite, nemškutarji in Nemci, ki imate pod prusko zastavo med nami geslo: „anschluss an die Deutschen“ na jeziku, da smo mi proti temu še le delati začeli; da hočemo delati še mnogo let ker moramo iz naravnega nagona, ki se imenuje ohranjanje samega sebe, t. j. svoje narodnosti. Tega ne pozabite, da je naše delovanje mogočna, nikakor ne izolirana ideja, ki pada od Adrije do prek Maribora na rodovitna tla.

Pruska zastava v Celji viraajoča, je bila zasramovanje našega slovenskega značaja, pa je bila tudi veleizdaja nad Avstrijo. Ko bi bili Slovenci v Celji

vdeleževali se zbora, niti eno uro bi ne bilo vihralo nasproti celjske kazine to znamenje tujčevanja. Dokler bodo naši nasprotniki v poslednji vrsti zasajali prusko zastavo na slovenskih tleh, tako dolgo ni in ne bo sprave, ne miru. Dokler se bo ustavovernost praznovala pod senco znamenja germanizacije, Slovenci ne bomo ustavoverni. Dokler bodo mlatiči praznih besedi sveto svobodo po zobih nosili, zraven pa kakor volkovi v ovčji obleki na to delali, da pridemo naposled pod prusko zastavo, ali kar je vse eno, pod zastavo zedinjene Nemčije, tako dolgo bomo proroke, ki so v Celji prorokovali, imeli za proroke lažnjive svobode.

H koncu to-le vprašanje c. kr. uradovom in c. kr. nemškutarjem: Kakšen brum in špektelej bi bili vi naredili, ko bi bili mi Slovenci na katem slov. taboru veliko rusko zastavo razgrnili!? In, ruska zastava ima na slovenskih tleh vsaj toliko, če ne mnogo več pravice nego pruska. — Ja, bauer!

Dopisi.

Iz Celja 17. avgusta. [Iz. dop.] Denes ob 11. uri so izžrebali porotnike, ki bodo imeli vas novinarje v letošnji sesiji soditi, to je, državnemu pravniku pomagati ali pa odbijati ga. Porotniki za prvo sesijo so ti-le: 1. France Kamerer, iz Celja. 2. Jurij Grah, iz Gotolja. 3. Eduard Kandušar, iz Celja. 4. Gašper Pajk. 5. Ant. Dimec, od sv. Martina. 6. Jan. Kovač. 7. Jožef Premru, ravnatelj celjske gimnazije. 8. Gregor Jesenko, iz Celja. 9. Anton Lassnig, iz Celja. 10. Karel Kubasta, iz Celja. 11. Adam Lasnik, iz Celja. 12. Gašper Kokot, iz Nove vasi. 13. Palir Florijan, iz Stopš. 14. Dr. Janez Mörtl, advokat v Celji. 14. Anton Kirchner, trgovec v Celji. 16. Jožef Privšek. 17. Ludovik Herzmann, iz Celja. 18. Kristijan Wolf, iz Celja. 19. Jože Novak, iz Vrba. 20. Goveditsch Jožef, iz Laškega. 21. Vrečer Florijan, iz Celja (je umrl). 22. Karel Samec, iz Butovlja. 23. Janez Herrmann, iz Laškega. 24. Dr. Bratkovič, iz Celja. 25. Hlušček Anton, iz Celja. 26. Jurij Kožuh, iz Ivence. 27. Martin Kopač. 28. Friderik Mathes, iz Celja. 29. Dr. Karel Henu, iz Vojnika. 30. France Gsund, iz Celja. 31. Grabič Anton, mlinar na Pečevji. 32. Gorišek Gašper, iz Celja. 33. Dobovisek Janez, od sv. Jurja. 34. Reher Janez, iz Žavca. 35. Krajnar Jože, iz Celja. 36. Kos Janez iz Celja. To so porotniki. Namestniki porotnikov pak so: 1. Janež Franc. 2. Lepold Jožef. 3. Leber Jožef. 4. Kurc Karel. 5. Mathes Karel. 6. Kapus France. 7. Reiter Anton. 8. Regula Karel. 9. Kosér Ludovik — vsi ti iz Celja.

Kakor videti, je Celje mnogo bolj zastopano kakor okolica. Ne poznam vseh porotnikov, Iz med Celjanov poznam med porotniki kacihi 13 zagrizenih nasprotnikov slovenstva. Sicer pa bomo videli.

Iz Pervačine, 16. avgusta [Izv. dop.*] (Kdaj dospemo do vresničenja narodne ravnopravnosti?) Že čez 20 let se neutru-

*) Prosimo, pošljite nam objabljeno, bomo porabili pri prvi priliki. Vredn.

Listek.

Taka žetev, kakoršna setev.

Ko sem bil v šesti šoli, imel sem za razrednega učitelja moža, ki je malo ktero uro pozabil opominjaje in podučevaje spregovoriti lepe, pa tudi resnične besede: „Med učiteljem in učencem naj vlada prijateljsko razmerje. Mene ne smete smatrati kot zakletega sovražnika, ampak kot svojega dobrohotnega, očetovskega prijatelja.“ Kako radi bi se bili, mi študentje ravnali po teh besedah! Kako radi bi bili ljubili tega svojega učenika, ki nam je, kar se je tikalo njegovega predmeta, povedal veliko pametnih, temeljitih, lepih stvari, za kar smo mu bili tudi prav iz srca hvaležni, kolikor smo mu zamogli hvaležni biti. Da ga pa vendar nismo ljubili, niti čislali, ampak da so bili naši občutki proti njemu bliže črtenja nego čiščenja, kdo je bil temu kriv?

Imel je ta profesor sitno, niti hvaležno niti hvale vredno navado, da je kakor jastreb na piščeta pazil na nas svoje učence. Kakor stoočeni Argos in kakor vsevideči Helios videl ali vedel je zjutraj vse, kar se je pretkli večer zgodilo in ne zgodilo. Tega je „zašpicljal“ ker je prekorajžno po ulicah kadil preljudbo viržinko, onega je zatožil, ker se mu ni odkril, ko ga je srečal (ali ga je pa študent tudi videl ali ne, potem se ni vprašalo); tega je opazil, da je prepozno prišel k maši, onega je zagledal, ko je ravno stopil iz krčme ali čitalnice; ljudi, ki niso poznali nobene note, niti grla za petje niso imeli, je dolžil, da so snoči peli pod oknom lepim dekletom, ki so stanovale njemu nasproti (kaka predrznost za 20letnega, ognjenega študenta!), zjutraj pak, da so pri maši med skupnim cerkvenim petjem molčali. Trikrat gorjé pa vsem, o katerih je bilo znano, da beró slovenske časopise. Jaz sem bil, postavim, enkrat tako nesrečen, da me je dobil v šolo stopivši, ko sem ravno nekterim svojim kolegom na glas čital zanimiv kapitelj iz slovenskega lista. Z veliko silo in težavo sem se ubranil družega reda v zadržanji — zaradi „narodnega agitovanja!“ —

In tako je minol malokteri dan, da bi ne bil nihče izmed nas „captus“. Pameten učenik bi bil v tacih in enacih slučajih oči malo zatisnil, dotičnega učenca k sebi poklical, posvaril in podučil; on pak je vse take prestopke denunciral viši inštanciji. Minol je zatoraj tudi malokteri teden

brez izrednih učiteljskih sej, malokteri teden, da bi ne bil nihče izmed nas bolj ali manj strogo kaznovan.

Kaj smo zamogli tacega učenika ljubiti videči, koliko nam škoduje? Kajsmoga zamogli čislati v kljubu njegovemu tehtnemu znanju in njegovi umljivi razlagi? Kaj smo mu zamogli verovati, da je naš „dobrohoteci, očetovski prijatelj“? Propad med nami in njim je bil vedno globlji. Mož se je na zadnje po mnogih konfliktih, tožbah in tudi nekterih pobitih oknih navečičal, svoje prostovoljne špiceljske službe in prosil je vlado, da ga je prestavila na drugo gimnazijo.

Minolo je nekaj let, kar se je to godilo. Toda razmere se ta čas med učeni in učenci po naših srednjih šolah niso poboljšale. Nasprotno. Kakor čitam po slov. časopisih in kakor vem po privatnih sporočilih, še pobujšale so se! Le govori s študenti celjske, ljubljanske ali kake druge gimnazije slovenske, in slišal boš, kako ti bodo tožili svoje stanje, ne toliko, kar se tiče učenja, a timveč kar se tiče ostrostri pri vseh rečeh, kjer ima profesor določilno besedo. Slišal boš, kako profesor porabi vsako pregreho, vsako priložnost, vsako nepremišljenost, da svojega učenca „vjamé“, „pečira“, ter svojo jezo malo ohladi nad njim. Govori nasprotno za navadnimi učeni po naših gimnazijah, in slišal boš, kako poredna, ekscentrična, nagajiva, fanatična je naša slovenska mladina. Kmalu bodeš spoznal, da pri nas med učeni in učenci ni nič tistega „dobrohotecnega očetovskega prijateljstva“, spoznal bodeš, da naši učeni nimajo ljubez ni do svojih učencev, da naši učenci nimajo spoštovanja do svojih učeni. Prepričal se bodeš, da učeni in učenci so razcepljeni v dve različni, sovražno si nasproti stoječi stranki.

Ta razdor pak je vsega našega obžalovanja vreden. Kajti najboljši uk ne more roditi zaželjnega sadu, ako med učeni in učenci ni mejusobnega spoštovanja, mejusobne ljubezni. Ako jaz le to vedno tuhtam, kako bi nagajal tebi, kterege bi moral spoštovati in čislati, kterege pa sovražim; in ako ti le na to zmirom misliš, kako bi preganjal mene, kterege bi moral očetovsko ljubiti, kterege pa tudi sovražiš: potem nama gre oseba nad stvar, lupina nad jedro in o pravi, vsepni človeški odgoji niti govor ne more biti.

Da pa pridemo do pravega vzroka, tej žalostni prikazni po naših srednjih šolah, pogledimo to stvar malo bliže. Kakor se vsaka nova blaga ideja najprej poprime mladostnih, gorečih src, tako se je tudi v zadnjih

doma v avstrijsko-ogerski državi v večini bivajoči Slovani prizadevajo dospeti in uživati iste pravice, kakor jih imajo Nemci in Magjari, kateri nimajo pred Bogom nič večje veljave, kakor mi in vsak drugi narod. Od koga neki imajo oni to predpravico, da naša prava gazijo, kaj ne vedó, da krivica, katero nam že stotine let delajo, ne postane nikoli pravica? Psujejo nas kot na pol omikane, med tem, ko nam edino pravo pot, po kateri se pride do omike, ovirajo, tisto pot, po kateri so tudi oni do omike in blagostanja dospeli! Vsem Slovanom in avstrijskim narodom je ravnopravnost v načelu, — do sedaj nam le v samem načelu, — in že večkrat po ces. diplomih slovesno zagotovljena, tedaj tudi nam Slovincem, ki smo mladika tistega velikanskega naroda, kateri deseti del površja cele zemlje obljude (t. j. kopnega in morja) in kojemu solnce nikdar ne zahaja! Vsačemu čitatelju časopisov je to naše prizadetje ravno tako dobro znano, kakor je jasna resnica, da vsi dosedanji — zunaj Belkredijevoga — vladni sistemi niso za vresničenje in dejansko svršenje tistega skorej toliko kot ničesa činili, da celo sedanjí — razun poljedelskega ministra Potočkega — in čistih Nemcev sestavljeni „bürgerministerium“ je temu vresničenju, če ne ravno v teoriji, pa vendar v činih sovražna. Čudno, pa žalibog resnica je, da nas skoraj 12 milijonov Slovanov nima v cislajtanskem ministerstvu nobenega zagovornika pred svitlim cesarjem! Jeli se da ta krivica kakor si bodi kako izgovarjati? Jaz menim, da nikakor ne! Toško večino čisto ignorirati, je v politiki neodpustljiv pregrešek. Kaj bi rekli Nemci in Magjari, ako bi se utegnulo pripetiti, da bi kdaj Slovani državno ladijo krmanili, in bi jih mi od vladanja ravno tako oddaljili, kakor so nas oni v resnici? Mar ni se li zavoljo takega ignoriranja bati, da sedanji državni veslarji ne bodo mogli lahke državne ladije ob času viharja sami kormaniti, ker je znano, da prelahko ladijo vsaka nevihta zvrtni zamore?

Kaj nam pomaga ravnopravnost, ki je pripoznana le v načelu, ako se za njeno vresničenje in djansko vpeljanje v življenje noben državnik ne zmeni, ali ji clo ovire na pot stavlja? V djanju se nam ona ukljub 19 §. skorej vselej zanika, ko nam vlada večidel neprijetne, narod in njegova prava mrdeče uradnike in učitelje pošilja, katerim ravnopravnost in ves ustavni duh smrdi, kajti precej, ako le pohlevno za kako drobtino in vresničenje ravnopravnosti prosimo, zavohajo — panslavistične namere! Vlada in uradniki hočejo, da bi njih kot vladno orodje ljubili, pa mar ne vedo, da ljubezen ima tako lastnost, da si jo mora človek zaslužiti in se nje vrednega storiti? Kdor hoče, da ga drugi spoštujejo, mora tudi sam druge spoštovati, in tako je v tem oziru tudi z vlado in nami Slovinci. Ako hoče vlada, da imamo do nje zaupanje in ljubezen, naj le nam ovir do vživanja ustavnih pravic na pot ne stavi, ampak naj nam clo kakor je njena dolžnost, k vživanju tistih pomaga in pod pazduho seže. Mar ne vidi vlada nevarnosti, ki jej v slovenskem primorju od strani italijanissimov preti, da na Lake se ne sme nikakor v kojih si bodi homotijah zanašati, česar menim, da se je že mnogokrat do živega prepričala in britko skušala. Mi primorski Slovinci bomo naravni jez in nasip proti pozrešnemu laškemu mololu, ako imamo enake pravice kakor Lahí, ako vlada raztrgano, še ne po šivu raztrgano, kakor je rekla nedavno „Dom.“, Slovenijo v eno administrativno celoto združi.

Vsak za blagor svojega naroda vnéti, in komur je obstanek Avstrije pri srcu, mora do dna svojega srca prepričan biti, da te naša prizadetja ustaviti ali clo zatreti ne bo nobena sila več zamogla, niti meči niti bodala, niti na novo iznajdeni na stotine krogelj metajoči topovi, krogeljne brzglje (Kugelspritzen) imenovani. To naj si dobro naši, katerikoli si bodi protivniki zapomnijo! Naj se zemlja maja, naj viharji kakoršni koli čez nas pridejo,

mi od svojih človeških in ustavnih pravic ne odstopimo, te hočemo še neprenehoma ponavljati, v čedalje ogromnejših taborih, ktere nam bodo zaslužni domoljubi napravljali. Napravite nam tedaj dragi ipavski rodoljubi 8. septembra tabor pri Materi božji v logu; porok sem vam, da bode tisti od ogromnega števila zavedenih Slovencev obiskan, kajti imenovani dan je najbolj zato pripraven, kraj pa je tako središče, da lahko vsi Ipavci, Kraševci, Pivčani in Rovtarji in tudi slovenski tržaški okoličani tje priromajo. Dakle le taborjev, in še taborjev, kakor jih je napravljaj v tem stoletji O' Connel, slavnoznani katolski Irec in odvetnik, da je slednjič vkljub vsem predsodkom angležkih lordov slavno zmago emancipacije obhajal.

Naši protivniki pa naj vedó, da to vedno zanikanje djanske ravnopravnosti je odprta in hudo krvaveča, gnjila rana v državnem telesu, katero ozdraviti in iz smrtne nevarnosti rešiti je silna silna potreba, katero naj bi avstrijsko-ogerski državniki nikar na neodločen čas ali clo „ad calendae graecas“, do sv. Nikoli ne odlagali, kajti utegno čas priti, ko jim bodo strašne že večkrat zaslislane besede „tropo tardi“, prekasno na ušesa donole. Ta naša v časopisih in brošurah izustena zahtevanja smo tudi že — in bomo še kljub Dežmanu in njegovim enakomislečim — te zahtevanja pravim smo dosihmal na osmih ogromnih taborih, vkupno čez 90.000 broječih obiskovalcev, vsi višji in nižji stanovi, svétai in duhovni enoglasno potrdili in izrekli, da le v tem, ako se našemu vsestransko pravičnemu zahtevanju zadosti, obstoji naš blagor in boljša bodočnost in da tudi rešenje Avstrije je le v federalizmu, ki nalaga vsem narodom enake bremena in enake pravice, mogoče, ne pa v človeškim pravicam protinaravnem dualizmu, kateri si prilastuje vse pravice, bremena pa le malo, nam pa nalaga vse krivice in nar večja bremena. Ni li tedaj za daljni obstanek zdaj tako imenovane avstrijsko-ogerske države neogibljiva z nikakoršnim razlogom izgovorljiva potreba, da pridemo že enkrat po tolikoletnem brezuspešnem trudu in ustavnem boju k vžitju narodne ravnopravnosti, do zjedinjene Slovenije, po kateri hrepenimo, kot žejni jelen po hladnem studencu? Le v dejanskem vresničenju ravnopravnosti in združení Sloveniji vidimo mi svoj obstanek in boljšo bodočnost. Vam pa, katerim je javno mnenje, narodov glas, božji glas, vzemite si to k srcu, vam katerim je narodov in Avstrije blagor in obstanek pri srcu, za ktereга skrbeti ste tudi pred Bogom in narodom odgovorni, nikar ne odlagajte na dolgi ali clo neodločeni čas, ter brže bolje vstrezite našim pravičnim zahtevanjem, ne bodite nemi in gluhi za Bogu drago pravico, kajti na tem je vaš in naš blagor, naše in Avstrije sreča ali gorje ležeče, sicer utegnete Avstrijo in nas v neogibljivi prepad, ktereга znotrajni in zvanunaji sovražniki Avstriji že davno želé, strmoglaviti. Tedaj pozor, kajti sapienti sat!

Politični razgled.

V delegaciji državnega zbora je bil sprejet proračun za pomorsko vojsko.

V deželnem zboru štajerskem bode med drugimi vlada predložila tudi postavo, naj nižji duhovniki ne pobirajo svoje kolekture več v naturalijah pri kmetih. „N. fr. P.“ misli, da bo vlada s tem odtegnila ljudstvo vpljivu duhovenstva. Mi pa mislimo, da vsak vpliv ni iskati v kolekturi, ter da bo večini duhovnikov všeč, če jim živeža ne bo treba berati od praga do praga.

Tržaška narodna straža je 17. t. m. oddala na planjavi pri Občini in Proseku svojo zastavo fml. baronu Vetzlaru, in je bila potem s pohvalo odpuščena.

7. letih narodna zavest, ljubezen do slovenske domovine, nenavadno hitro razširila med našo šolsko mladino, ter manifestirala se posebno s tem, da so se študentje v ogromnem številu naročali na slov. časopise, kupovali slovenske knjige ter gojili slov. petje. Naši profesorji pak so večidel izneverjeni Slovanje, prononsirani Nemci — misijonarji velikonemške ideje ali pa avstrijsko-nemškega centralizma privrženci. Vsak človek sicer ima svoje politično prepričanje, in tudi profesorjem ga ne more nihče odrekatí, nihče za zlo jemati. Toda to svoje politično prepričanje v šoli med čisto narodno mladino kazati, nemški narod, nemški jezik, nemško literaturo pri vsaki priložnosti samo za to povzdigati, da bi se študentom pristudila slovenščina, smešna delala naša mala literatura: to se ne pravi podučevati, ampak pohujševati, to se ne pravi sejati dobre nauke, ampak delati hudoben nemir.

Za boga, lepa je nemška poezija, velika je nemška literatúra, vse rezultate človeškega znanja in preiskovanja obsegajoča in zatorej vsacega izmed nas pri njegovem naobraženju zdato podpirajoča — toda za tega del smešno delati našo še le razvijajočo se literaturo, ljubezen do naroda in do narodnega jezika imenovati „verfolgung lächerlicher und verwerflicher träume“, je ravno tako nespametno kakor hudobno početje. Nemški jezik, nemško literaturo rabimo in potrebujemo, da se vsestransko omikamo, ter potem tudi slovenski literaturi pomagamo na noge. Z veliko nemško literaturo pa sklepati tudi velikonemško politiko, ter vse skupaj prodavati v šoli med slovensko mladino, to pa nikakor ne gre. Učenci ne bodo čutili lepote nemške poezije, kajti zbadala jih bo v srce nemška politika in z nemško politiko bodo zametali nemško literaturo, nasprotovali svojemu učniku.

In žalibog, to se godí zdaj pri nas. Ne vem, kako bi pristojno imenoval obnašanje takega „učenika“, ki povzdigovaje prusko inteligencijo, nikdar ne more pozabiti ruske knute; ki spominjaje se prelepe Rene s porednim smehljanjem krsti našo Savo s „Sau“; ki, kader spregovori besedo „Thüringen“, daje Sloveniji imena, s katerimi bi si „profesor“ nikdar ne smel oskruniti svojega jezika. Ali je to nepristranost? ali je to omika, inteligencija? — To je brezaktičnost, surovost, barbarstvo! Ali je to poduk, odgoja? — To je draženje, pohujšanje! — Kdo je kriv, kdo draži, kdo je kazni vreden: profesor, ki patriarchalične „Novice“ imenuje „Schmierblatt“ in kranjsko deželo „schweinland“, ali „študent“, ki po teh brez-krajno surovih besedah razdražen profesorju po noči s kepami okna pobije?

Jaz bi kaznoval oba, toda profesorja prej in trikrat ostreje nego študenta. Tak profesor, ki je bolj nemški politikar nego pameten učenik, ki misli, da ima „verfassungstag“ pred seboj, kader sedi za šolsko katedro, tak profesor si nikdar ne bode pridobil src naše mladine.

Čudno jo le to, da ti možje, ki so taki hudi politikarji, zahtevajo, da bi študenti ne čitali uobenege slov. časopisa, češ politika je strup za mlade „nezrele“ ljudi. Toda človek, ki ljubi svojo domovino (in kdo jo bolj goreče ljubi nego naša šolska mladina?) interesira se za vsako stvar, ki se nje dostaja in prav naravno je tedaj, da rad seže po kakem političnem listu. Sicer tudi jaz nisem za to, da bi se gimnazijalci „vtikali“ v politiko (in tega tudi ne delajo), ali, za boga svetega, slovenskih časopisov čitanje za mladega, po naobreženji hrepenečega človeka ob tem političnem času vendar ne more biti taka pohujšljiva pregreha, ampak timveč velika potreba, kajti s tem se mu čistijo misli in bistri glava. Iz njih se velikrat tudi našu več geografije in zgodovine, nego v marsikateri šoli, kjer z letom 1815 konec store vsej zgodovini, človeštva in sveta.

Toda je že vrag. Kdor čita politično slov. časopise je do molju b — und das ist des pudels kern! — kdor je domoljub je agitator, ekscedent nevaren človek! —

Tako ravno tisti možje, ki vsak dan slovenski mladini pripovedujejo s kako ljubeznijo, krepostjo, darežljivostjo, hrabrostjo so živeli in umirali stari Grki in Rimljanje za predrago svojo očetjavo; ravno tiste možje, ki, uče slovensko mladino slaviti Hektorja in Leonida, Themistokla in Aristida Epaminonda in Demosthena, Scipija in Cesarja, Catona in Cicerona, Bruta in Kasija, ki so vsi svojo domovino ljubili iz vsega svojega srca in iz vseh svojih moči, ki so bili vsak čas pripravljeni posvetiti jej življenje in smrt: ravno tisti možje štejejo najbláže čutilo mladostnega ognjenega srca — ljubezen do domovine — slovenski mladini v veliko pregreho! „Quosque tandem abutere, Catilina, patientia nostra?“

To je po mojih mislih najpoglaviti vzrok velikomu razdoru med učitelji in učenci na naših srednjih šolah. Čestasi pa že dva enkrat v laséh, potem se posamezne klofute nič kaj vestno ne štejejo. Tako je tudi tukaj. Profesorji vzlasti na eni gimnaziji razvijajo res prav „nervozno gibčnost“, kako bi kakemu študentu pokazali svoje „dobrohoteče očetovsko prijateljstvo.“ Študentje represalij ne ostanejo dolžni. Za to se pa zopet kaznujejo in 20-

Na Českem je ena brošurica beli dan zagledala, ki svetuje českim Nemcem naj se s Čehi spravijo. Pisana je mirno in kaže, da je že neliko dobre volje. Znamenita je ta knjižica, ker Čehi sodijo, da vlada govori v njej. Imenuje se: „Zur Lage in Böhmen.“

V Galiciji se je začelo živo gibanje za nove volitve namesto odstopivših poslancev. Najbolj delavna je demokratična stranka Smolkova. V Lvovu ima med uradniki in judi tudi Ziemialkowski, „ustavoverni“, mnogo prijateljev. Še tretja stranka, stranka resolucije, je v sredi med prejšnjima, ne ptič ne miš. — Ziemialkowski bode z oktobrom počel izdajati „ustavovern“ časopis z naslovom „Poljska.“

Tropavski župan dr. Dietrich, eden glavnih prijateljev ministerstva in „ustavoverec“ prvega krika se je moral na nagloma županovanja odpovedati in bode od volilcev prisiljen položiti tudi svoj mandat kot poslanec. Skazalo se je namreč, da je bolj zastopal svoj — žep, nego pa interese volilcev. — Jih je nemara še več tacih!

Iz vojniške granice je slišati, da sta se dva regimenta, to je križki in sv. jurijski razpustila. Morda nemško-magjarski vladi hrvaško-narodni duh graničarjev ni po volji? — Mesta Sisek, Senj in Belacerkev so imenovana za kralj. svobodna mesta. — Sicer poročajo nekateri listi, da pride varaždinska vojniška granica pod Magjare.

Vladen pruski list pravi, da so Rimu in prihodnjemu cerkvenemu zboru v oči vse nemške vlade v tem edinih misli, da bodo skupno zavračale sklepe cerkvenega zbora, ako bodo ti „doteknili se miru med svetno in cerkveno oblastjo.“

Cesar Napoleon je zbolel in ni mogel iti svoje v Šalonsu zbrane vojske gledat, kar je na godovni dan svojega strijca Napoleona I. gotovo nerad opustil. Tako je svet za en govor revneji.

Francoski demokratični listi v poslednjem času spoznavajo, da Avstrija po zdanji poti ne pride nikamor. „Siècle“ se obrača v daljem članku o Beustu „proti centralističnemu in gospodarstva lakomnemu duhu dunajskemu“ ter pravi, da more Avstrija le na podlogi in načelu federacije v novo oživeti se.

Na Španskem je videti da republikanci ne drže rok križem, temuč si med ljudstvom vedno več prijateljev pridobivajo. Štirje republikanski poslanci so prišli v Paterna. Bihvalstvo se je vzdignilo, vse je klicalo: živele republika! smrt kraljestvu!

Razne stvari.

* (Nov časopis hrvatske narodne stranke) bode izhajal kot dnevnik v Sisku v vojniški krajini, pod imenom „Zatočnik.“ Vrednika sta mu Vončina in Miškotovič, lastnik poslednji. S tem se vabi na naročbo. Pošilja naj se naročnina 6 gold. „administraciji „Zatočnika“ v Sisak.“ O programu in celi nameri pravita izdatelja v svojem povabilu med drugim: Nezeleč slediti za ideali in imajoč pred očmi praktični cilj narodne politike homo se stím glasilom postavili na temelj faktičnega sedajnega stanja državnega, a v obziru političnem gledeč na trojedino kraljevino bo mu podlaga in poglavitni cilj delovanja: pravična pogodba med trojedino in ogrsko kraljevino, pogodba, koja ne bi zadostovala jedino željam in zahtevam sedaj vladajoče stranke, nego željam in zahtevam faktične večine naroda v obče, posebno željam vojniške Krajine ki ni naj manj važni del celokupne hr. slava-

pet maščujejo. „Slov. Naroda“ 90. list nam je o tej zadevi prinesel jako žalostne vesti poročevaje o maturi na mariborski, celjski in ljubljanski gimnaziji. Da bi bilo pri maturi toliko vrženih, to se še nikdar ni čulo. Zares, srce mora zaboleti človeka, ko sliši, da se takemu številu študentov zapro vrata v življenje, ko že na pragu stojé. Nehte te se mu vrine misel — vzlásti ako pomisli pomenljiva žuganja pred maturo — da mora med temi propalimi maturandi biti več političnih mučencev nego nezrelih oktavanerjev, kajti kako more človek zrel biti za vse razrede, zadnjega — ponavljalnega — bi pa ne mogel izdelati. „Man merkt die absicht und wird verstummt.“ Koliko noči je bilo „s prižgano lučjo“ in s teškim sreem zastoj prečutih, koliko potov in sklepov bode s tem prekrižanih, koliko src potrtih, koliko solz prelitih, koliko denarjev potrošenih, koliko ur zamujenih! In slovenska mladina je in bode še ostala v kljub temu slovenska — narodna!

Vprašal pa bode kdo: Kdaj bode konec temu neizmerno žalostnemu in tudi osode polnemu konfliktu med profesorji in študenti? — Odgovor je legák. Kader bode naša mladina dobila previdne učenike, ki ne bodo v vsakemu koraku iskali demonstracije, ne v vsaki besedi našli predznosti, niti v vsakem študentu videli agitatorja, nagajivca, fanatkarja: učenike, ki bodo umeli ceniti slovenske mladine narodno zavest; ki bodo prijateljsko svarili in podučevali svoje učence ne samo v šoli in za šolo, ampak tudi zunaj šole in za življenje; učenike, ki ne bodo „delali“ na Slovenskem nemške politike; a ki bodo goreče ljubili slovenski narod in njegove njim v varstvo in odgojo izročene sinove. Do tistega časa pa se morajo naše šole še precej purificirati in sčistiti. Saj naša mladina je tako blaga, pridna, ubogljiva bistroumna, samo roka, ki jo vodi, ta, ta mora biti prava roka. „Ein lehrer muss aus lilienduft und mondenschein zusammengesetzt sein“ pravi nemšk pedagog.

Dasiravno je veliko resnice v teh besedah, se vendar ne morejo brez-pogojno podpisati. Tudi trd mora biti učenik, toda na pravem, ob pravem času. Nikdar pa ne bode rodila zaželenega vspeha drakoniška ostrom. kakoršna je zadnji čas po naših gimnazijah na dnevnem redu. Est modus in rebus. Lepa beseda najde lepo mesto. Roka roko umiva. Kakoršna setev, taka žetov. In še več tacih stvari!

Paulus.

vsone zemlje. Zatorej bo listu poglavitno prizadevanje, da se pogodba, kakor je narejena s kronovino ogersko podvrže postavnim reviziji, in kakšna naj bo ta revizija, o tem razpravljati bo listu najvažniša zadača.“

* (Slavno odlikovanje slov. rojaka.) Letošno spomlad je razpisala berolinska „Schachzeitung“ za izvrstne probleme darila, za katere so se kosali najboljši šahoigranci iz Nemškega, Angleškega, Danskega, Ruskega in Švedskega. Toda nobeden ni bil kos Slovenca, g. Janeza Kosa iz Ljubljane, zdaj komptoarista na Dunaji, ki je tudi kot mojster na goslih po Slovenskem dobro znan. G. Kos je namreč prejel prvo premijo v direktnem „matt.“ Zanimivo je zraven našega rojaka čitati imena in domovino onih gospodov, ki so prejeli ostale premije ali ki so bili s pohvalno omenjeni; in ti so: Gg. Blumenthal iz Berolina, Nielsen iz Kopenhagena, Lemke iz Upsale, Nadebaum iz Tesina, Ostrogorski iz Moskve.

* (Deficijent.) Blizo Črne ali ptujske gore stanuje duhovnik, ki ima pridevek, kateri stoji tej „razni stvari“ na čelu. Za Boga, če je kedaj kdo čast delal svojemu imenu, dela jo ta črnogorski onemoglež. Pred taborem v Ormužu je hodil omenjeni mož po vaseh in pravil kmetom, ki so v tem krogu še jako nevedni in malo ali nič izbujeni, da bo moral vsakdo, kdor pride na tabor v Ormuž, odšteti svojih pet ranjškov. To je kakor naravno kmete popolnoma ostrašilo in ostali so doma. Če človek, Slovenec po rodu, more take bedarije trostiti med nevedno ljudstvo, potem je v besednem pomenu, če ne telesen, pa gotovo duševen: deficijent! —

* (V Kievu) se je ustanovil „slovanski odbor“, ki bode kakor enaki društvi v Moskvi in Petrogradu imel nalogo buditi in širiti idejo vseslovansko vzajemnosti.

* (Čehi — „gesindel.“) Kakor nas je bil Slovenec dunajski list krtil za „galgenvögel“ — tako je po poročilu novin „Osten“ nek magjarski delegat magnatovske zbornice grof Sapari v delegacijah v privatnem razgovoru z družimi delegati dejal: „Čehi so druhal (gesindel) ki se mora uničiti.“ Lep sad aristokratske magjarske omike!

* (G. Friedr. Brandstetter), ki plačuje v Mariboru 2 gold. 12½ kr. neposrednega davka, pa vedno govori v imenu, davko-„plačevalcev“ je znašel ne le nov parlamentaričen red, ampak tudi sredstvo, kako si naj človek poišče novih privrincev, ako so ga dozdevni stari zapustili. G. Brandstetter, ki je — po čudni naključbi — poslanec mariborskega mesta, je dolgo časa po zborih in vsakemu, kdor ga je hotel poslušati, pripovedoval, da hoče le toliko časa ostati poslanec, dokler bo žival zaupanje svojih volilcev. Pri zadnjih volitvah v mariborski srenjski zastop je Brandstetterjeva stranka, t. j. Friedr. Brandstetter, eklatantno propadla — večina mariborskih volilcev je pokazala, da ne mara za Brandstetterja. Od teh mal je moža malo videti v mestu in tudi so nehali tisti javni shodi pri vrčku piva, v katerih je vedno govoril edini g. Brandstetter neprenehoma ponavljaje, da za njim ravnajo hoditi volilci. Njegovo slavo hlepje pa mu tudi potem sijajnem flasku ne da miru; mož si misli: če sem propal med meščani, morebiti kmete vlovim na svoje limanice. Zatorej hoče sklicati prve dni septembra nek zmešan „verfassungstag“ svojih vincarjev, hlapcev itd. v Rothwein blizo Maribora in je že najel pri svoji bogati ženi potreben prostor. Mož se nam smili: ker tako hitro živi, prehitro se bo preživel. V enem letu je z vednim rogoviljenjem zapravlil zaupanje svojih mestnih volilcev, naj pazi, da se še hitreje nemo-gočega ne stori med kmeti.

* (K šoštanjski dogodbi.) Najhujše divjal je nek urarski delavec. Drugi dan povprašan, zakaj da je tako razsajal, rekel je, da sam ne vé zakaj. Mignil mu je c. kr. kontrolor Miha Steirer, ki je prvi mahal po enem dijakov. Tudi drugi ljudje, ki so se tega surovega djanja vdeležili, niso vedeli, zakaj. Sami pripoznajo, da jih je spodbujalo najbolj vedenje c. k. uradnikov. Ti gospodje c. kr. uradniki, med njimi sam g. ces. kr. okrajni sodnik, so sedeli na klopi in mirno gledali, kako ravno pred njimi razsaja surova drhal. Da, še rogljivo so se smejali in eden, tudi c. k. uradnik, je na glas rekel: So ist's recht! Je mogoče, da se kaj tacega zgodi v omikani deželi? Če c. kr. uradnik potrjujejo „faustrecht“ naj se varujejo, da se ne obrne proti njim. Mi pa pričakujemo, da dijaka si bodeta iskala pravice, in da jo bodeta tudi našla; sicer bi res morali misliti, da je Slovan v Avstriji „vogelfrei.“ Ker je eden dijakov pri tej dogodbi zgubil svojo listnico z denarji in spričevali, se podá pošten Šostenjak tržan in okrajni zastopnik, g. M. V. k šoštanjskemu županu ter ga prosi, naj pusti oklicati v trgu, da dobi povračilo, kdor nazaj prinese zgubljeno listnico. Za oklicanje hoče plačati navadno takso. Sedanjí nemškutarški župan pa oklicanja noče dovoliti, češ, da morebiti ni res, da je dijak česa zgubil. Taka nesramnost se sama obojuje. Sicer pa je večina Šoštanjčanov jako nejevoljna, da se je ta sirovost pripetila sredi trga. Občno mnenje je: Ako sta dijaka s tem, da sta potrgala izza voglov nemške oklice, proti postavi zgrešila, naj bi se kaznovala po postavi, ne pa vpričo c. kr. uradnikov od nevedne drhali in postopačev napadala, kakor bi prišla med razbojnike. Tako sodi pristo ljudstvo, c. kr. uradnik pa aplaudira tepežu: So ist's recht! Res daleč smo že prišli pod vlado ustavovercev.

* (Kellner, a krigl bier für den herrn!) Pri nemškutar-skem shodu v Celji je nek nemškutar kmečkega stanu od sv. Duha blizo Konjic po govoru g. žl. Hammer-Purgstall-a jako navdušen bil. Da bi mu skazal svojo hvaležnost, se mu približa po govoru in ga povabi na vrček piva. H. P. se brani, češ da dopoldne piva ne pije; vse zastoj, naš priprost nemškutarček ga seboj vlačí k mizi, rekoč: Nix da, se misn a krigl mit mir triken: kellner, a krigl bier für den herrn, zoln ber i! G. Hammer-Purgstall se saj more ponašati, da si je s svojim govorom zaslužil vrček piva.

* (Klun in kupčijska zbornica Kranjska.) V poslednjem času je na poljskem Gališkem več poslancev od svojih volilcev slišalo izjave, da njih politika ni prava. Ti poljski poslanci niso nehali biti poljski narod-

